

bodou ve jménu zásad svých.“ Zásadou demokracie je ovšem svoboda, ale její zásadou musí být také bdělost, aby se svobody nezneužilo k jejímu potlačení. V neklidných dobách musí demokracie nejen posílit výkonnou moc, nýbrž musí umět obětovat část svých svobod, aby zachovala podstatu svého bytí: svobodu myšlenky a svědomí. D. doporučuje, aby demokracie vytvořila svobodu bojující, která odplácí za ránu ranou a zneškodňuje výstřední hnutí. Může se jim povolit svoboda slova, ale jen v knihách a měsíčnících, žádné denní noviny, letáky, plakáty, laciné brožury a schůze. Zkrátka demokracie musí odejmout výstředním stranám prostředky, jimiž by mohly stále opakovat svá jednoduchá hesla nabitá záštími k demokratické vládě a provozovat tak denní dresuru v nenávisti a násilí.

Dr. K. Jelinek.

OSCAR BUTTER: LA PRESSE ET LES RÉLATIONS POLITIQUES INTERNATIONALES. Separát z Recueil des cours de l'Académie de droit international de la Haye. Nákladem Recueil Sirey v Paříži, 1934, stran 168.

Na obvyklých prázdninových kursech haagské akademie mezinárodního práva přednášel v červencové periodě 1933 československý generální konsul v Paříži dr. O. Butter o vztazích tisku k mezinárodní politice. Materie je autorovi velmi blízká, poněvadž dlouhá léta vedl propagační oddělení zpravodajského odboru ministerstva zahraničních věcí a jistě se účastnil i jeho organizace. Už z dřívějších jeho časopiseckých studií víme, jak vlastně první u nás věnoval se studiu vztahů tisku k zahraniční politice a v úzké souvislosti s tím i povznesení úrovně našeho tisku, který teprve pomalu zvykal nové vůdčí úloze politické. U nás máme doposavad jen několik málo časopiseckých prací z oboru tiskové politiky a Butterova práce, přes to že v jazyce francouzském, je přece jen naší první knihou z tohoto oboru. Přirozeně, že základem byla mu tu řada studií cizích, ale i ze své vlastní praxe dovedl autor vytěžit velmi cenné poznatky. Podle 5 lekcí přednáškového kursu rozpadá se kniha v 5 kapitol rozdělených tak, že první projednává všeobecně o vztahu mezi politikou a žurnalismem, další dvě mluví retrospektivně o vývoji těchto vztahů v dobách předcházejících, zejména za světové války, kdy teprve spolupráci s tiskem byla věnována náležitá pozornost a kdy teprve řádně byl oceněn vliv tisku na veřejné mínění. Poslední dvě kapitoly jsou věnovány praxi těchto vztahů a to nejprve obrazem poměru mezi tiskem a diplomacií a konečně vylíčením zodpovědnosti tisku v mezinárodních vztazích. Veřejnost nemá dosud náležitého poměru k zahraniční politice, ba vidíme dokonce, že ani v zákonodárných sborech není zahraniční politika nikterak populární mimo výbory zahraničně politické a určitá velká prohlášení, která často s ještě větším zájmem očekávána jsou v cizině. Tisku přináleží velká úloha tím, že nejen je tu, aby zahraniční politiku popularisoval, ale i aby ji spolutvořil, což přináší sebou vážná nebezpečí, zejména u nových států, kde tisk postaven byl před nečekané úkoly. Současně byl vydán řadě útoků nejrůznějších zájmových skupin a pak také přímé kontrole státní administrativy, která byla nucena provádět tiskovou politiku. Dr. Butter líčí řadu zařízení tohoto druhu u Francie, Velké Britanie, Německa, Spojených států a Japonska, jichž zařízení tiskové služby státní zůstávají pro nás nedostižným vzorem. Zvláště poučná je závěrečná kapitola, v níž líčí úsilí Společnosti národů o mezinárodní úpravu určitých otázek tiskových, které jaksí morálním odzbrojením tvořily by vhodný úvod k vlastnímu problému odzbrojovacímu. Dokavad bude tisk moci rozšiřovati beztrestně pobuřující zprávy, ohrožující mír, dotud vlastně marné bude všechno úsilí o dorozumění mezi národy. Kniha Butterova velmi pěkně po-

stihuje všechny problémy, které jsou aktuální v poměru tisku k mezinárodní politice a teprve při její četbě pochopíme až závratnou zodpovědnost, která tu tisku připadá. A není její předností jen pouhá informativnost, ale i dlouhá řada výstižných postřehů, aplikujících na bezprostřední praxi.

Dr. P.

LABORETISMUS. SOUBOR PŘEDNÁŠEK A STATÍ. Redigoval Václav Verunáč. Nákladem „Práce Intelektu“ v Praze. Praha 1934. Stran 167 za Kč 12.—.

„Laboretismus znamená domyšlení a uskutečnění zásad vědecké organisace (vědeckého řízení) ve spojení s mravním názorem na práci a technickým způsobem myšlení v celé společnosti lidské. Nejde jen o vytvoření střediska pro jednotnou hospodářskou politiku, vědecky podloženou, nejde o překotnou změnu ústavy, nejde jen o změnu volebního řádu, o organisaci ministerstev a pod., jde o přeměnu celé organizační struktury našeho hospodářství, o přeorganisování nebo ještě lépe o metodickou organisaci všude a ve všem“ (str. 3). „Hnutí laboretismu chce na cestě přirozeného vývoje (evoluce nikoliv revoluce), uspišením tohoto vývoje, pomocí nejdalekosáhlejšího využití prostředků technických (pod zorným úhlem ethiky), pomocí zásad vědecké organisace (řízení, rozbor, plán, iniciativa, systém, kontrola), za spolupráce všech složek hospodářských působiti k mravnímu pojetí práce všemi dnes po ruce jsoucími kulturními prostředky; působiti k zvýšení životní a kulturní úrovně lidstva“ (str. 151). „Mravný člověk, mravný stát! Nejen pracovat a šetřit, nýbrž účelně pracovat a účelně šetřit, plánovitě hospodařit, včas a důsledně kontrolovat, vidět v první řadě před sebou člověka a jeho potřeby, organisovat spolupráci, vědeckou organisaci umožnit každému volnost a rovnost, ale také žádat bez výhrad plnou odpovědnost, kázeň, službu“ (str. 8).

Tato stručná formulace zásad laboretismu je podrobněji rozvedena a zdůvodněna v souboru přednášek a statí nestejného rozsahu a různé hodnoty, jak při kolektivní práci není ani jinak možno. Jádrem publikace tvoří úvodní přednáška Verunáčova „Dnešní doba a laboretismus“ s jeho statí závěrečnou a příspěvkem „Zásady laboretismu“ opatřeným hojnými poznámkami. Doc. Dr. Jan Mertl posuzuje „Laboretismus s hlediska sociologického“ dochází k závěru, že laboretismus se snaží přenášet zásady technického myšlení i do ostatních oblastí lidské činnosti. Technické myšlení není utopistické, nevychází z růžových snů ani z metafysických principů. Je konkrétní a drží se skutečnosti. Při tom však je zároveň kontrastem myšlení tradičního, které chce nechávat vše při starém a hrozí se novot jen proto, že jsou to novoty. Technicky myslící dnešní člověk ví dobře, že k mravním reformám nelze dospět pouhým rozumářským přesvědčováním lidí. Je třeba záměrně tvořit nové zvyklosti, lépe přizpůsobované změněným potřebám doby, než jak jsou přizpůsobeny zvyklosti, v nichž až dosud žijeme. „Školská otázka s hlediska laboretismu“, tedy s hlediska vědecké organisace, technické civilisace, směřující k hospodářskému, sociálnímu i mravnímu osvobození a zrovnoprávnění všech lidí, přejímá podle Doc. Dr. Václava Příhody odpovědnost vytvářeti novou společnost právě v mládeži. „Povinnost změnit stát mládeží pochopily nové diktatury, sovětská i fašistická. Nepochopí-li tuto povinnost demokracie, bude nahrazena režimem, který je si plně vědom nutnosti pevného kroku k cílům lidského snažení. Domnívám se, že škola demokraticky organisovaná a sjednocená, v níž mládež skutečně pracuje a poznává obsah moderní civilisace a v níž se vypěstovává přímý a demokratický styk žactva, vybuduje pevnou základnu zítřejšího státu, založeného na oprav-